

İçimizden geçenlerden ne ölçüde sorumluyuz?

“İçimizden geçenlerle sorumlu tutulur muyuz? Dînimiz içimizden geçen kötülükleri ve iyilikleri ne derece önemsiyor? İçimizden geçirdiğimiz ama yapamadığımız iyiliklere karşı da sevap alır mıyız?”

Fiilimiz haline getirdiğimiz iyiliklerimiz en az bire on yazılıyor. Kötülüklerimizse bire bir. Bu, Yüce Allah'ın (cc) üzerimizdeki şefkat ve merhametinin eseridir.

Çünkü, iyilik yapmak için sahip olduğumuz imkânların hepsi bize Cenab-ı Hakk'ın lütfudur, ikrâmıdır, ihsânıdır. Bundandır ki, aslında iyiliklerde hiçbir şekilde hakkımız yok. Meselâ düşen bir yaşlının elinden tutacağız; bu bir iyiliktir. Ancak bizi yaşlıya ulaştıran ne ayağımızı, ne elimizi, ne kalbimizi, ne gözümüzü, ne kulağımızı, ne dilimizi, ne aklımızı, ne irâdemizi, ne bastığımız toprağı, taşı, ne de yaşlının elini biz yaratmamışız. Bütün bunlar olmasaydı iyilik yapabilir miydik?

Yani iyiliklerde biz fail değiliz. Fail, bizzat, bütün bunları yaratan Cenab-ı Hak'tır. Kötülükleri ise biz, Allah'ın (cc) bize bahsettiğı nimet ve ikramı üzerine bina ediyoruz; bir bakıma Allah'ın nimetlerini su-i istimal ettiğimizde ortaya kötülükler çıkıyor. Meselâ ateşle yemeğimizi pişirirken; bazen de elimizi yakıyoruz veya evimizi ateşe veriyoruz. Bu, bir kötülüktür. Ama bu kötülükte suç ne ateşte, ne de ateşin Yaraticısındadır! Suç, ateş gibi bir nimeti kötüye kullanan bizim fiilimizin içinde gizlidir. Bu durumda biz aslında bir suçla birkaç suçu da birden işlemiş olmaktayız. Ve bunun faili ise, bizzat biziz!

Ancak müşfik olan Rabb-i Rahîm'imiz, faili olduğumuz bir suçumuza bir günah yazıyor. Faili olmadığımız, fakat tek bir niyetle, istekle, yönelişle, imanla sahip olduğumuz bir iyiliğimize ise en az on sevap yazıyor. Hatta bu sevapların sayısı bazen, binlere kadar yükselebiliyor. Rabb'imiz merhametini ve mağfiretini bize bu şekilde gösteriyor.

İçimizden geçenlere gelince; içimizden geçen kötülüklerden muaheze edilmeyeceğimiz, sorumlu tutulmayacağımız; yani bundan muaf tutulduğumuz;

içimizden geçip de yapmaya muktedir olamadığımız iyiliklerden ise yapmış gibi sevap alacağımız Resulullah Aleyhissalâtü Vesselâmin müjdesidir. Burada da Cenab-ı Hakkın büyük affı, merhameti ve mağfireti söz konusudur. Oysa takdir edersiniz; bütün kötülükler icra alanına girmeden hep içimizde plânlanır, programlanır, düzenlenir. Ama bu ne eşsiz rahmettir ki, bu kötü plân ve program bizzat fiiliyata dökülmeden, bizzat eyleme dönüşmeden günah defterimize yazılmamakta; böylece biz hayallerimizden, art niyetlerimizden, art düşüncelerimizden; yani içimizden geçenlerden, yani içimizin kurtlarından, tilkilerinden muâf tutulmaktayız.

Bunun hikmeti üzerinde durmamız gerekirse; “kötülük” hayallerini ve kurgularını içimize atan şeytandır; plân ve proje mühendisliğini bizzat yapan; sırf kötü olalım diye bizim için büyük emekler harcayan, bu işe en kıymetli mesaisini sarf eden bizzat şeytandır. Şeytan belki bilmiyor ama kendisi, kendi alın terinin, kendi mesaisinin günahını omuzlamakla beraber; bizi kötü yapmak için verdiği hatırı sayılır uğraşların, içimize attığı vesveselerin, kalbimize getirdiği desiselerin ve tahribatların günahını da yine kendisi çekmektedir. Çünkü şeytan bazında bu bir fiildir, bir eylemdir. Ama bizim açımızdan henüz bir iç tasarımdır.

Yani şeytan kendi fiiliyatıyla içimize fitne ve vesvese atmayı başarmış ise; şimdi bize böyle içimize atılmış vesveselere aldırmamak, buna göre eyleme geçmemek, bu iç tasarımı fiiliyata dökmek düşmektedir. Hatta bu noktada içimizden geçen kötülükleri sırf Allah rızası için önlediğimiz, eyleme dökmediğimiz takdirde sevap bile alabileceğimiz müjdelenmiştir. Çünkü bir kötülüğü önlemişiz demektir; nefsimize karşı da olsa nehy-i an’îl-münker yapmışız ve bunda Allah’ın yardımıyla muvaffak olmuşuz. Ancak şeytana karşı iç âlemimizde elde ettiğimiz bu başarıyı da Allah’ın yardımıyla, inayetiyle ve takdiriyle elde ettiğimizi unutmamalı; Allah’a şükretmeliyiz.

Bu durumda Allah’ın kulu olarak bize düşen; içimizden öyle her geçen kötü duygu, düşünce ve hayallere karşı kendimizi kınamayalım; bunun şeytandan olduğunu bilelim ve bu desiselere aldırmayalım. Yalnız böyle kötü düşüncelerin üzerinde düşüncemizi yoğunlaştırıp durmamız bizi en sonunda eyleme dönüştürmek gibi bir vahim tehlike ile yüz yüze getirebileceğinden; hayallerimizi kötü düşünceler üzerinde kesinlikle yoğunlaştırmayalım. Bedüzzaman Hazretlerinin, “Güzel gören güzel düşünür; güzel düşünen hayatından lezzet alır.”¹ Prensibini hayatımızda uyguladığımız an; inşallah, şeytanın böyle menfi eylemlerine karşı kendimizi daha güçlü hissedebiliriz. Güzel şeyleri düşünerek, çirkin hayallerin düşüncelerimize hâkim olmasını önleyebiliriz.

Dipnot:

